

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Reintje De Vos

Hendrik <Van Alkmaar>

Haarlem, 1826

Tweede reis van Grimbaard en Reintje naar het Hof; tweede biecht en belangrijke gesprekken.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62132)

*Tweede reis van GRIMBAARD en REINTJE
naar het Hof; tweede biecht en belang-
rijke gesprekken.*

REINTJE en GRIMBAARD gingen te zamen den grooten weg op, over de heide naar de residentie des Konings.

REINTJE zeide: „ Het is, of het mij bekruipt, dat deze reis mij niet ten goede zal gedijen, lieve Neef! Het moge goed of kwaad uitkomen, hoor mij; sedert ik bij de laatste reis aan u biechte, heb ik meer zonden bedreven. Hoor ze nu, groot en klein, en waarin ik mij sedert vergrepen heb. Dit wenschte ik u thans voor te dragen.

Ik liet aan BRUIN een breeden lap uit zijn vel snijden en bragt hem eene groote wonde toe. Aan IZEGRIM en GIEREMOED heb ik de klaauwen en het vel van de voeten doen villen. Dit deed ik alleen uit nijd; door mijne lengens maakte ik hen gehaat bij den Koning. Ik bedroog ook den Koning erger dan ik nu zeggen kan. Ik veinsde en loog van eenen schat van welken hij geen duit zal zien. Ik heb aan LAMPE het leven benomen en stuurde BELLIJN met het hoofd naar den Koning, opdat deze tegen hem toornig zoude worden. Ik greep den konijn zoo erg bij de ooren, dat hij er het leven bijna bij inschoot. Het was mij leed dat hij het ontsnapte.

Ook

It was mi léd, dat it wäg kwam.

Nog wil ik fäggen twyerleie :

Mid regte klaget over mi de kraie ,

Ik at syn wyv , frouwe Sharpenebbe.

Dat is it , dat ik bedreven hävve

Sodder miner läften bigt.

Nog hävve ik ein ding ütgerigt ,

Dat ik lateften hadde forgeten ;

Leve óm , dat fhole ji ók weten ;

Unde wil dat nu ók fäggen mede.

It was eine hornfheit , de ik dede.

Ik wolde nigt gérne , dat mi dat fulve

Shege , dat ik dede deme wulve.

Wente wil beden up eine tijd gingen

Twifhen Kokkys unde Elverdingen.

Dár ging eine merie mid öreme folen ,

De bede fwart weren alfe de kolen.

Dat folen mogte wor óld syn

Fan fêr mânden , nigt fele min.

Ifegrim was filna dôd ;

Fan hungers wâgen léd he nôd.

He bad mi , dat ik fragen fholde ,

Efte de merie forkopen wolde

Öre folen , unde ók wo düre ?

Sus ging ik to ör up äventüre.

Ik sprak : fägget mi , merie , fruwe ,

Ik wêt , dat dit folen is juwe :

Wil ji it forkopen ? fägget mi dat.

Se sprak : ja ik forkope't umme fhat.

De fumme , dár ik dat umme wil geven ,

Stait agter under mineme fote gefhreven.

Wil ji it fên , ik late't ju läfen ,

Do

Ook klaagt de kraai met reden over mij; ik verslond zijn wijf. Zie daar, wat ik bedreven heb federt mijne laatste biecht. Ik heb onlangs nog eene daad vergeten, welke thans ook wel aan u mag voorgelegd worden.

Het was een boevenstuk aan den wolf toegebracht, hetwelk ik zelf niet gaarne ondervonden had.

Wij gingen eens te zamen tusschen *Kokkijs* en *Elyerdingen*, en zagen aldaar eene merrie met haar veulen, beide zwart als een kool; het veulen was mischien vier maanden oud. IZEGRIM was bijna dood van den honger. Hij stelde het mij voor; of ik het vragen wilde, of de merrie het veulen wilde verkoopen, en hoe duur? Dit ging op de volgende wijze toe. Ik zeide: „Vrouw Merrie hoor eens; ik weet dat dit uw veulen is; wilt gij het mij verkoopen?” „Ja — zeide zij — ik verkoop het voor goed geld en de fom, waarvoor het te koop is, staat onder mijnen achtervoet geschreven. Wilt gij het zien, gij kunt het lezen.”

Ik bemerkte het wel, waarop zij doelde en zeide: neen, vrouw! ik kan noch lezen noch schrijven en ik begeer uw kind niet. IZEGRIM wilde gaarne den prijs weten, en heeft mij herwaarts gezonden. De merrie hernam: laat hij zelf komen, dan zal ik hem wel onderrigten.

Ik

Do hörde ik wol, wór se wolde wäfen.
 Ik sprak: nèn, fruwe, des fyt berigt,
 Läfen eft fhriven kan ik nigt,
 Juwes kindes ik òk nigt en begere;
 Men Hsegrim wüfte gärne, wo it were,
 De hävt mi hêrgefand to ju.
 Do sprak se: fo latet öme komen nu,
 So wil ik öme des maken fröd.

Do ging ik hen, där Hsegrim stöd;
 Ik sprak: wil ji ju äten sad?
 De merie fägt unde entbüt ju dat,
 Dat geld stait under öreme fote fhreven,
 Wór se dat folen wil umme geven.
 Se wolde't mi hävven läfen laten,
 Men wat fholde mi dat baten,
 Wente ik jo nene fhriwt en wêt?
 Des lide ik faken grôt fordrêt.
 O'm, fêt, eft ji dat konnen läfen.

Hsegrim sprak: wat fholde dat wäfen,
 Dat ik nigt fholde läfen, wat it òk fy?
 Ja düdeh, wälsh, latyn, òk franzôs darby?
 Hävve ik dog to Erforde fhole gehölden;
 O'k hävve ik mid den wifen ölden,
 Alle mid de mästers fan der audiencien,
 Questien gegeven unde sentencien,
 Ik was in der loyen (7) gelicentiéred.
 So wat fhriwtûr, dat men viséret,
 Kan ik läfen gelyk mineme namen.
 Darumme wil ik wol mede tórâmen,
 Beidet ji miner hyr ein klên,
 Ik wil gân unde de fhriwt befên.

He ging hen unde fragede även,

Wo

W

Ik ging toen naar IZEGRIM en zeide : „ Wilt gij u zat eten , de merrie wil haar jong wel geven ; zij zegt de prijs staat onder den achtervoet . Zij wilde mij het laten zien , maar waartoe zoude dit dienen , daar ik zoo min lezen als schrijven kan . Het smart mij . Oom ! beproef het of gij het niet kunt lezen .”

IZEGRIM antwoordde : „ Het zou er fraai uitzien , indien ik niet alles lezen konde , wat mij voorkwam . Het Duitsch en Waalsch ken ik zoo goed als het Latijn en Fransch , en heb ik niet te *Erfurt* te school gegaan en aldaar met de oudste Wijsgeeren en met de Hoogleeraren gedisputeerd , quæstien gefolveerd en uitspraken gedaan , en ben ik geen Licentiaat in de regten ? Al het schrift kan ik lezen , zoo goed als mijn naam , en daarom wil ik er op afgaan . Wacht mij hier een poos . Ik zal het schrift bezien .”

Hij ging en vroeg : waarvoor is het veulen te koop ?

Wo se dat folen wolde geven?
 He fragede na deme bästen kope.
 Se sprak: dat geld stait tohope
 Gefhreven under mineme agterfôt.
 He sprak: lát sên! Se sprak: ik do't!
 Se börde den fôt up boven dat gras,
 De nye mid iseren beslagen was.
 Mid fes hõvnagelen — unde slóg wisse,
 Unde rakede ók nigt al misse;
 Wente se slóg öme so fôr syn höved,
 Dat he storte, unde lag fordöved,
 Unde fel for död tor érden nedder
 Èr he sik regt forhalede wedder,
 Dat was wol eine grote stunde.
 De merie lèp wäg al dat se kunde,
 Unde lèt Ifegrim liggen forwund;
 He lag unde hulede alse ein hund.
 Ik ging to öme, unde hêt öme here,
 Ik fragede öm: wôr is de mere?
 Sint ji fan deme folen ók sad?
 Worumme delede ji mi nigt ók wat,
 Wente ik ju dog de bodeshop dede?
 Hävve ji up juwe måtyd geslapen rede?
 Wat was it for sbrivt under deme fôt?
 Wente ji sint in wysheid fêr fröd!
 Og Reinke! sprak he, spottet dog nigt!
 Ik bin gefaren so ein arm wigt,
 Dat mogte entfärmen eineme stên.
 De høre mid deme langen bèn!
 Mid iseren was beslagen ör fôt —
 It was nene sbrivt, de darunder stöd.
 De nagelen, de darinne stunden,

Dár-

koop? De merrie zeide: „De prijs staat onder mijn achtersten regtervoet.” Hij: „laat het zien.” Zij: „goed!” Zij tilde de poot, welke pas met een nieuw hoefijzer en zes nagelen beslagen was, een weinig op, boven het gras, en toen gaf ze hem zulk eenen slag voor de kop, dat hij ter neer viel en voor dood bleef liggen. Het duurde wel één uur eer hij bijkwam. De merrie liep weg, zoo hard zij konde, en IZEGRIM lag daar gekwetst, huilende en jammerende als een hond. Ik ging bij hem en vroeg: „Waar is de merrie? Hebt gij u aan het veulen verzadigd, en waarom deeldet gij aan mij geen stuk mede, daar ik de boodschap heb gedaan. Hebt gij reeds na den maaltijd een slaapje genomen? Hoe was het schrift onder den voet? Gij zijt immers wijs en geleerd?”

„Ach REINTJE!” zeide IZEGRIM: „Spot niet met mij. Ik ben deerlijk gevaren; een steenen hart zou zich ontfermen. Die hoer met de lange beenen had haren voet met ijzer beslagen. Het waren geene letters welke daar onder stonden; zij sloeg mij met de hoefnagels zes groote gaten in het hoofd.”

R

IZE-

Dármid slóg se mi ses grote wunden.

Hyrfan Ifegrim nouwe syn lyv behéld.

Sét, neve, nu hævve ik ju forteld,

Al wat ik wét fan miner misfedåd.

It is mislik, wo it mi nu gát

To hove, wente nu bin ik sunder fâr,

Unde dárto fan minen funden klár.

Ik wil ók gérne by juweme rade

Bäteren, unde komen wedder fo gnade.

Grimbård sprak: juwe fünde fint grót:

De dód is, mót dog bliven dód.

Dat were gûd, mogten se nog leven.

Men, óm, dit wil ik forgeven

Umme de angeft unde umme de nód,

Wente se stân fast na juweme dód.

Hyr wil ik ju abfolveren fan:

Men dat meiste, dat ju hinderen kan,

Is Lampen höved, unde syn dód.

Juwe dryftigheid de was fêr grót,

Dat ji deme koninge fanden dat höved.

Dat wil ju mër fhaden, wan ji lövet.

Nên, fhyt! sprak Reinke, nigt ein hâr!

Öm, ik fägge ju dat forwâr:

De nu dorg de werld shal faren,

De en kan sik nigt so hillig bewaren,

Alse de in ein klóster höret.

Ik ward fan Lampen fo fêr beköred;

He sprang for mi, unde was wol fät:

Sus word de leve torugge gefät.

Belline ik ók nigt fêr wol gunde.

Sus hævven se den fhaden, unde ik de funde.

Se fint ók ein dël fo regte plump,

„IZEGRIM behield naauwelijks het leven. — Zie daar Neef! Nu heb ik u alles verteld, wat ik van mijne misdaden wist; het is mij onverschillig hoe het mij nu ten Hove zal gaan; ik ben nu buiten gevaar en heb mij van mijne zonden ontslagen. Ik wil gaarn mij op uwen raad bekeeren, ten einde genade te erlangen.”

GRIMBAARD hervatte: „Uwe zonden zijn groot. Die dood is moet dood blijven. Het zoude beter zijn waren ze nog in leven. Oom! Ik wil u nu alles vergeven uit hoofde van den angst en den nood, waarin gij zijt, vermits velen u naar het leven staan. Ik geef u de absolutie. Hetgeen u het meest in den weg staat, is de dood van LAMPE en uw bedrijf met zijn hoofd. Uwe dartele vermetelheid, dat gij aan den Koning het hoofd zondt, zal u meer nadeel doen, dan gij meent.”

„Och neen!” zeide REINTJE: „geen haar. Waarlijk, oom! die thans in de wereld verkeert, kan zich onmogelijk zoo zuiver en heilig houden als iemand, die in een klooster woont. Ik werd door LAMPE bekoord; hij sprong voor mij uit, en hij was zoo glad en zoo welgemest; zoo werd de liefde vergeten. Ik gunde aan BELLIJN ook weinig goeds. Hun viel de schade, mij de zonde ten deele; zij waren zoo plomp en stomp en onhandig in alle zaken, dat ik er geene complimenten mede behoefde te maken, en

In allen faken grov unde stump.
 Ik fholde do fele mid ön credencien,
 Des hadde ik do nene grote consciencien,
 Wente ik mid angefte fhede üt deme hov.
 Ik underwifede fe, man it was to grov.
 Ik fhal jo lëv hävven minen geliken,
 Wente der wårheid kan ik nigt wiken.
 Dër en agtede ik do nigt fër grôt.
 Dog de dôd is, môt bliven dôd —
 So fpröke ji fulven up der stede.
 Latet uns fäggen fan anderer rede.

It is nu eine fårlike tyd,
 Wente de prelaten, de nu fyt,
 Se gån uns fore, fo men mag fën.
 Dit mårke wi anderen, grôt unde klën.
 We is, de des nigt en lovet,
 Dat de koning ök mede rovet?
 Ja is it, dat he it nigt nimt fulven,
 Ha lät it dog halen by baren un wulven.
 Dog menet he al, he do't mid regt;
 Nën is, de öme de wårheid fägt,
 Edder de dôr fpräken: it is övel gedån!
 Nigt fyn bigtfader, nog de kapellån.
 Worunne? wente fe geneten's alle mede,
 Al were it ök men to eineme klede.
 Wil jemand komen, unde wil klagen,
 Ja, he mag fufte najagen,
 He forfpildet men onnutte tyd.
 Wat men öme nimt, des is he kwyt;
 Sine klage werd nigt fele gehörd,
 He dôr't inläfte nigt fpräken ein wörd.
 Wente desses is he ftedes andägtig,

Dat

mijne consciëntie gaf mede. Ik was met angst uit het Hof gegaan. Ik wilde hen onderwijzen en nu viel de hand zeker wat zwaar. Ik zal mijn's gelijken in het vervolg lief hebben. Ik kan de waarheid nu niet miskennen, zoo als ik voorheen deed, doch die dood is moet dood blijven; dit zeidet gij zelf. — Laat ons nu van andere zaken spreken!

Het is thans een gevaarvolle tijd. De prelaten, de groote Heeren, gaan ons voor, zoo als men ziet. Wie is er die het thans niet gelooven wil dat NOBEL mede rooft? En is het dat hij het zelf niet neemt, dan laat hij het halen door de beeren en de wolven. Hij vermeent bovendien, dat hij het met regt doet. Niemand is er, die de waarheid spreekt en hem durft zeggen: het is niet wel gedaan, — noch de biechtvader, noch de kapellaan. En waarom niet? Een ieder krijgt er zijn deel van, al is het maar een nieuwe rok. Wil iemand komen en klagen, met al zijn geloof verliest hij den tijd; wat men hem afneemt, dat is hij kwijt. Op zijne klagten wordt niet gelet, en op het einde durft men zelfs niet meer klagen. Hierop moet een ieder letten, dat NOBEL hem te magtig is. Hij is onze Heer, en rekt het hun nog als eene eere toe, dat hij braaf rooven kan. Hij zegt, wij allen zijn zijne leenmannen, en alzoo wordt het een edel bedrijf, dat hij aan zijne onderhoorigen

Dat öm de koning is to mächtig.
 Wente de louw is jo unse here,
 Unde hold it al for grote ere,
 Wat he to fik rapen kan.
 He sprikt: wi sin alle sine man.
 Dat is nog eene grote eddeligheid,
 Dat he den underfaten fhaden dait.
 Sêt, öm, wan ik it fäggen dorste,
 De koning is ein eddel forste,
 Men he hävt lêv, de öme fele bringet,
 Unde de so danset, alse he forefinget.
 It en is nog nigt also klare,
 Dat nu de wulv, unde ök de bare
 Mid deme koninge wedder gân to raden.
 Dat wil nog mannigen fere fhaden.
 He fät up se groten loven,
 Se konnen fele stälen unde roven;
 Ein islik dänne mede stille fwigt:
 It is al eins, wo men dat krigt.
 Sus hävt de louwe, unse here,
 Nu desser mër by fik dan fere,
 De stân nu fêr in sineme love,
 Unde fint de grötsten in sineme hove.
 Arm man Reinke — nimt dé men ein hön,
 Dâr wilt se alle dänne fele umme dôn,
 Dën wilt se dänne föken udde fangen,
 Ja se ropen alle: men fhal öme hangen!
De klenen deve hänget men wäg,
De groten hävven nu stark forhäg,
De moten förstân borge unde land.
 Sêt, öm, so ik dit hävve bekand,
 Unde wan mi dit kumt to sinne,

schade aanbrengt. Zie, oom! Als ik het zeggen durf: NOBEL is een edel Vorst, maar hij heeft dengenen lief, die hem veel brengt, en die naar zijne pijpen danst. Het is ook thans zoo zuiver niet; nu de wolf en de beer in 's Konings Raad zitten, zal menig een nog meer schade lijden. Hij stelt te veel vertrouwen op hen. Zij kunnen erg stelen en rooven. Elk houdt zich dan stil en het wordt onverschillig, hoe men er aankomt. Onze Heer heeft nu meer dan vier zulke helpers bij zich; die staan thans in blakende gunst, en in het grootste aanzien. Arme REINTJE! neemt deze een hoen, dan wil een ieder hem te lijve; elk wil hem zoeken en vangen; een ieder roept: naar de galg! — hangen moet hij! Ja! de kleine diefjes hangt men, de groote worden verhoogd. Aan dezen wordt het land en de kasteelen toevertrouwd. Zie Oom! hoe ik dat een en ander weet. Als zulks mij voor den geest komt, dan denk ik ook wel eens op mijn voordeel. Ik denk dan: het is regt, want het is kostuum (gewoonte). Mijne consciëntie komt echter wel eens boven, en dan denk ik om de helfche straffen, en dat hij, die eenig met onregt verkregen goed bezit, hoe gering het ook zij, zulks moet wedergeven.

Zoo kom ik dan tot berouw, maar dit duurt niet lang, wanneer ik let op den grooten staat der prelaten, wier wegen zoo krom gaan. Daar zijn echter ook nog grooten, die regtvaardig handelen, en ik stem het toe, dat het beter ware, dat ik dezen volgde en hiertoe mijn best deed.

So spele ik òk na mineme gewinne.
 Ik denke faken : it is sò regt ,
 Wenten men nu des fele plägt.
 Dog wröge ik faken mine conscientien ,
 Unde denke dänne up Godes sententien ,
 Dat men unregt gûd , wo klên it òk is ,
 Weddergeven mot , dat is wis ,
 So kome ik dänne to groter ruwe.
 Men nigt lange ik hyrup buwe ,
 Wan ik sê der prelaten stât ,
 De etliker wägen nu is sêr kwäd.
 Dog sint fele prelaten in deme talle ,
 De nogtan regtigheid beleven alle.
 Dit were wol bäst , konde ik mi forwinnen ,
 Dat ik dên folgede mid al minen finnen.
 Sêt , Grimbârd , òm , sprak Reinke fôrdan ,
 De nu dorg de werld mot gân ,
 Unde sût also der prelaten stât ,
 Ein dël sin gûd , ein dël sin kwäd ,
 He fallet in funde , êr he it weit ,
 Wan he deme böfen nigt wedderstait.
 Fele prelaten sint gûd unde geregt ,
 Nog bliven se darumme nigt unbefägd
 Fan der mênheid in dessen dagen ,
 De dat kwade stedes konnen útfragen ,
 Unde se òk dâr nigt by forgetten ,
 Unde können òk dâr mêr tōsätten :
 So böse is nu òk de mênheid.
 Darumme it sus òk faken gait ,
 Dat fele underdane nu nigt sin werdig
 To hävvende heren gûd unde regtfärdig.
 Dat kwade se faken spräken un singen ,

Men

Lieve oom! — zeide REINAART verder: „ die thans door de wereld moet gaan, en ziet hoe de grooten en voornamen zich gedragen, die vervalt tot zonde eer hij het weet, en vooral wanneer hij aan den boozen geen wederstand biedt. Vele van die grooten mogen goed en regtvaardig handelen, zij blijven daarom nog niet onbesproken bij de gemeente, die liever het kwade opspoort en daar dan nog veel bijzet. Ook de gemeente is boos, en van hier, dat vele onderdanen geene goede en billijke Heeren waardig zijn. Het kwade verspreiden zij, ja zij kraaijen het uit, maar vernemen zij iets, hetwelk goed en loffelijk is, dit verzwijgen zij en het wordt nooit in het openbaar vermeld. Wie zoude ooit aan de gemeente wel willen doen. — De wereld is vol achterklap, leugen, ontrouw, dieverij, ver-

Men weten se wat fan guden dingen
 Fan welken heren grôt efte klên,
 Dat werd forswegen intgemên;
 Nigt sprâken se dat so drade overlûd.
 Wo s'holde jummer der werld s'hên gûd?
 De werld is ful fan agterklapperye,
 Ful loggen, ful untruwe, ful deverye,
 Forradend, falshe ede, rôv unde môrd.
 Alsodanes werd nu gans fele gehôrd.
 Falshe profeten, falshe ipokriten —
 Ja desse de werld nu meist beshten.
 De mênheid sût der prelaten stât,
 De formânged sint bede gûd unde kwâd.
 Nigt folgen se den guden, men den kwaden,
 Darmid se sik meist sulven forraden.
 Wêrden se gestrafed umme de funde,
 Se sprâken fôrd tor sulven stunde:
 Nigt en sin de funde so grôt unde swâr,
 Also de gelêrden prediken hyr efte dâr.
 Wan dat so were, sprikt mannig arm wigt.
 De papen deden dat sulve nigt.
 Se entschûldigen sik mid den kwaden papen,
 Darmid se geliked sint der apen,
 De na wil dôn al wat se sût,
 Darumme ör faken nèn gûd en s'hût.
 It is war, fele papen sin in Lombârdyen,
 De gemênliken hâvven erê egene amyen,
 Men nigt en sint dé in desseme lande.
 Dessen driven fele funde unde s'hande:
 Se gewinne kindere, so mi is gefâgd,
 Also andere minshen dôn in deme egt.
 Se denken dâne meist der kindern bate,

Un-

raad, meened, roof en moord, en wie hoort er van iets anders? Valfche profeten — veinsaarts zijn het, die het meeste kwaad doen. De gemeente ziet wel, hoe er onder de grooten goeden en kwaden zijn, maar zij volgt geenszins de eerften, maar meestal de laatften; hier door verraadt zij zich zelve en haalt zich de ftraf op den hals. Zij zegt dan ook, dat de zonde zulk eene erge en zware zaak niet kan zijn, als de geleerden, de geestelijken wel prediken. De onnozelen zeggen: indien dit zoo ware, dan zouden de Priesters zelf niet zondigen. Nu ontschuldigen zij zich met het voorbeeld der kwade Priesters, en handelen hierbij gelijk de apen, die alles nadoen, wat zij zien, waardoor zij zich dikwijls in het verdriet brengen.

Het is waar, dat er vele Priesters in *Lombardijen* zijn, die met eigene huishoudsters leven, maar in ons land is dit anders. De Priesters leven hier in zonde en fchande. Zij verwekken kinderen gelijk anderen, en leggen zich toe, om dezen tot hoogen ftaat te brengen. Zij ftellen ze, hoezeer buiten echte geboren, met an-

Unde bringen se ôk to grotene flate.
 Anderen geven se des nigt toforen,
 Wowol se fin unegt geboren.
 Se gân hër stolt so uprigtigen regt,
 Ja eft se weren fan eddelem slägt;
 Se menen fulven, öre sake fy fligt.
 Men plag der papen kinder nigt
 So för to tèn unde to eren,
 Men nu het men se fruwen unde heren:
 Dat geld hävt nu de overen hand.
 Men findet nu felden enes forsten land,
 Dår nigt de papen bören den tollén;
 Se raden over dorperen unde mollen.
 Desse de werld êrst forkeren,
 Wan se sus der mênheid dat kwadeste leren,
 Unde sèn, dat desse sus hävven wiver,
 So fundigen se mid öm des to river.
 Ein blinde sus den anderen leidet,
 Unde wården sus bede fan Gode gefheided.
 Nigt en werd nu in desser tyd
 Gemärked mid so grotene flyt,
 Wat men füt fan guden wårken
 Fan fromen présteren in der hilligen kårken.
 De fele guder exempele geven.
 Wennig nu na dessen leven,
 Unde dit werd nigt so draden gemärked,
 Men dat kwade werd meist geflärked,
 Dat nu sus fhüt mank der gemên.
 Wo fholde der werlde gûd gefhèn?
 Dog språke ik forder, wil ji it horen,
 De alsus in unegte is geboren,
 De hävve hyrinne gude geduld;

Wen-

anderen gelijk, en zij gaan hierbij zoo stout en met opgerigten hoofde te werk, of de kleinen van edelen geslachte waren. — Ja, zij houden dit bedrijf voor uitgemaakt deugdelyk. Voorheen plagt men der papen-kinderen niet zoo voor te trekken, of in eere te houden; nu heeten zij: *Heeren en Vrouwen*. Het geld heeft nu de overhand.

Daar is thans bijna geen land van eenigen Vorst, of de Priesters beuren de tollën; zij bezitten de molens en besturen de dorpen; door hen is de wereld van gedaante veranderd. Als de gemeene man, zoo het kwade van hun leert, en ziet, hoe zij met de vrouwen leven, zoo zondigt ook deze te gelijk met hen, zonder nadenken. De eene blinde wordt alzo de leidman van den anderen, en beide worden al meer en meer van God verwijderd.

Nergens wordt op de voorbeelden van vrome Priesters en van hunne goede werken gelet. Weinige rigten hunnen gang naar deze voorbeelden, maar een ieder wordt in het kwade gesterkt daar het in het algemeen plaats vindt. Hoe zoude het dan kunnen goed gaan in de wereld. Ik zoude verder nog kunnen zeggen, — indien gij het hooren wilt, — dat zij die in onecht geboren zijn, lijdzaam kunnen zijn, als hebbende in dezen geene schuld; maar, ik meen alleen, dat zij zich nederig moeten houden, en zich niet boven anderen opdringen, ten einde men niet van hunne geboorte ophale. Zijn ze nederig, die er dan van spreekt doet onregt. Het is niet de geboorte
wel-

Wente he hävt hyranne nene fhuld.
 Men dat ik hyr mene, dat is dit:
 De fus is, de odmodige sik mid flyt;
 Nigt fhal he boven andere ütbräken,
 Dat men nigt fan öm dorve fpräken
 So, alfe hyrför is gefägd.
 Sprikt jemand dan up fe, de dait unregt.
De gebórd maket nigt uneddel efte gód,
Men dogede efte undogede, de islik dót.
 Ein gúd pape wol gelêrd,
 De is aller ere wêrd:
 Men ein ander fan kwademe leven
 De kan fele kwader exempele geven.
 Prediget ók fodane faken dat bäfte,
 So fpräken dog de laien intläfte:
 Wat is et, dat desse prediket efte leret,
 Wente he solven is forkered?
 Der kärken dait he fulven nèn gúd,
 Men to uns sprikt he: ja, lägget men út,
 Buwet de kärken, dat is myn råd,
 So fordene ji gnade unde avlát!
 Ja finen fermón flut he alfo,
 Sulven lägt he dår wenig to,
 Edder ók wol nigtes mid allen,
 Sholde ók de kärke darnedder fallen.
 Sodaner hold dit for de bäfte wífe:
 Shone kledere, une lekkere spíse,
 Grote bekumminge mid werdliken dingen!
 Wat kan fodane bäden efte fingen?
 Men gude préfters de denken alletyd,
 Wo fe gode mogen denen mid flyt
 Mid felen hilgen guden wärken.

Dis-

welke iemand edel of onedel maakt, maar dit hangt af van des mans deugd of ondeugd.

Een braaf, wel geleerd Priester, die is aller eere waardig, maar een ander van kwaad leven leidt velen in het verderf. En al predikt hij op het allerbeste, dan zeggen de leeken: Wat helpt het, dat hij ons leert; hij zelf gedraagt zich geheel anders. Aan de kerk doet hij niets. Aan ons zegt hij: geeft geld, schiet op, bouwt kerken; dit is mijn raad, dan bekomt gij gratie en afsaat, en zoo is zijn geheel fermoen; maar zelf geeft hij weinig, geen duit, al zoude de kerk ook instorten. — Zulken denken alleen op fraaije kleëren en lekker eten, en verder aan eene gestadige bemoeijing met wereldsche zaken. Hoe zouden deze kunnen bidden en zingen. Goede Priesters leggen er zich op toe, hoe zij Gode met ijver en door goede werken kunnen dienen; zulken zijn der Heilige kerk van nut; zij gaan de leeken op het beste voor, en brengen ze de regte deur in.

De

Disse fint nutte der hilgen kårken;
 Desse gån den laien bäst fore ,
 Unde bringen se in de regten dore.

De bekappeden , de ók mit alleme flyt
 Bidden , de gilen alle öre tyd.
 De mene ik hyrmede in deme fulven geliken.
 Meist fint se lever by den riken.
 Se konen öre wörde so listigen kleden.
 Unde alto ligt fint se gebäden.
 Biddet man einen , so komen dår twe.
 Nog sint to dessen twe este dre.
 In deme klöftere de bästen fan wörden
 Desse wörden forhaven in deme orden
 To läsemäster , custos , prior este gardiån;
 De anderen möten by siden stån.
 So wan men dår to reventer ät ,
 Unlike wörden de fhottelen gefät;
 Wente desse moten des nagtes upstån ,
 Singen , läsen , unde umme de grave gån :
 De anderen äten de guden morsel ,
 Unde krigen wäg dat bäste fordél.

Wat sprikt men fan des pawestes legaten ?
 Fan abbeten , provesten , este andern prelaten ?
 Beginen , nunnen , ja we se ók syn ?
 It is al : gevet mi dat juwe , latet mi dat myn !
 Men findet mang teinen nouwe seven ,
 De regt in öreme orden leven.
 So swak is nu de geifflike ståt.

Do sprak de greving : óm , dit is kwåd ,
 Dat ji sus der anderen funde
 För mi bigten in desser stunde.

Des

De Monniken, die al hunnen tijd met prevelen en gillen doorbrengen, die wil ik hier geenszins vergeten hebben, deze zijn ook het liefste bij de rijken. Zij kunnen hunne redenen op het listigst inkleeden en worden daarom gereedelijk genoodigd. Verzoekt men één, daar komen twee, en hierbij komen dan nog twee of drie. Zij die de gladste tongen hebben, worden, bij de orde in de kloosters het eerst benoemd tot leermeesters, kosters, priors, of gardianen; de anderen moeten achter staan. In de reventer (de eetzaal) worden de schotels ook ongelijk aangeregt; eenigen der monniken moeten, 's nachts opstaan, zingen, lezen en de wacht houden bij de graven, anderen worden met voordeelen en met de lekkerste brokken begunstigd.

En hoe veel zoude men nog kunnen zeggen van des Pausen Legaten, van de Abten, Proosten en andere kerkheeren, van Nonnen, Begijnen en wat al niet meer? Het is overal: *Geef mij het uwe; laat mij het mijne!* Men vindt onder de tien geene zeven, die goed naar de voorschriften der orde leven. Zoo erg is het in den geestelijken stand gesteld.

GRIMBAARD hernam: „Oom! het past niet, dat gij in deze biecht zoo veel ophaalt van de zonden van anderen. Hij die niet biecht van zij-

S

ne

Des bigtend helpet nigt enen drek,
 De nigt en bigtet fyn egene gebräk.
 Wat frage ji na der geistligkeid,
 Wat de eine efte de ander dait?
 Islik mot dragen fine egene borden,
 Unde rede geven for finen orden,
 Wo ein islik den anderen hävt gehölden,
 It fy mank den jungen efte mank den ölden.
 Där wil ik nemande buten sluten,
 It fy in klöfteren efte darbuten.
 Dog Reinken, ji spräken fan felen dingen.
 Ji fholden mi draden in ärredom bringen.
 Ji weten går enked der werlde flät
 Up dat nouweste, wo alle ding gät.
 Fan regte fholde ji fyn ein pape,
 Unde laten mi unde andere fhape
 To ju bigten unde fan ju leren,
 Darmid wi mogten tor wysheid keren.
 Nu sint ein dël stump unde grov.
 Hyrmede kwemen se för des koninges hov.
 Do wârd Reinke halv forzaged,
 Dog sprak he do: it is gewaged!

Marten (8), de ape, dit hadde förnomen,
 Dat Reinke wolde to hove komen.
 He wolde reifen den wäg na Röm;
 Do he öme mote, he sprak: leve öm,
 Hävvvet fry enen guden möd!

He

ne eigene gebreken, wint er niets mede; wat hebt gij met de geestelijkheid te doen, en wat deze of geene doet. Elk moet zijne eigene lasten dragen, en een ieder moet aan zijne orde verantwoorden, hoe hij zijne onderhoorigen, oud of jong, in bedwang heeft gehouden. Ik wil niemand, hetzij in, hetzij buiten het klooster, hiervan ontslagen houden. Maar REINTJE, gij spreekt van zoo vele zaken, dat gij mij in verwarring zoudt brengen. Den staat van de wereld en hoe het in dezelve toegaat, kent gij zoo naauwkeurig, dat gij eigenlijk een Priester had moeten zijn. Wanneer ik en andere leken bij u biechteden, zouden wij veel van u hebben kunnen leeren, om wijs te zijn; nu zijn er velen stomp en dom."

Zoo kwamen zij bij 's Konings Paleis. REINTJE werd beangst en benaauwd; doch hij herstelde zich en zeide: „de stap is gewaagd, het moet er nu door!"

*Bemoediging van REINTJE, door MARTEN,
de aap.*

MARTEN de aap, had vernomen, dat REINTJE ten Hove moest verschijnen; gereed, om naar Rome te gaan, zocht hij hem op en sprak hem aan: „Lieve Oom! behoud toch een goeden moed." Hij wist wel hoe de zaken stonden, en